

# שׁוֹבֵה יִשְׂרָאֵל



בס"ד, שב"ק פרשת כי-תשא שבת פרה כ' אדר ה'תשע"ג | גליון 544

מדברי מו"ר ועט"ר רבי יאשיהו יוסף פינטו שליט"א

## לא ימיש מתוך האהל

"ומִשְׁרְתוֹ יְהוֹשֵׁעַ בֶּן נֹנָן נָעַר לֹא יִמִּישׁ מִתּוֹךְ הָאֹהֶל" (ג, יא) מועלתו ושבחו של יהושע בן נון, שהיה נער לא ימיש מתוך אוהל משה. בכל עת ובכל שעה היה מצוי בבית המדרש ממתין ומצפה לרבו, וזאת לגודל דבקותו והתקשרותו אל משה רבנו.

בשביל מעלה זו זכה יהושע בן נון להיות מוסר התורה לדורות הבאים, להנהיג את עם ישראל ולהנחילם את הארץ, וכפי שכתב רש"י (בפירושו למסכת אבות א, א) "מִשָּׁה קָבַל תּוֹרַת מֹסִינֵי וּמִסָּדָה לַיהוֹשֻׁעַ", ולמה נאמר "וּמִסָּדָה לַיהוֹשֻׁעַ", ולא לאלעזר ולפנחס ולא לשבעים הזקנים המתנבאים במחנה? שלא רצה למוסרה, אלא למי שהיה כומית עצמו מנועריו באהלי החכמה, וקנה שם טוב בעולם, וזהו יהושע, שנאמר "יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נֹנָן נָעַר לֹא יִמִּישׁ מִתּוֹךְ הָאֹהֶל". ונמצא, שכל זכירתו של יהושע להנהיג את כלל ישראל, היא מחמת גודל דביקותו והתקשרותו אל משה רבנו בכל ליבו ונפשו.

בזה יובן מה שאמרו חז"ל (מדות א, א), בשלושה מקומות הכהנים שומרים... והלויים בעשרים ואחת. ועוד אמרו (תמיד כו, ב) 'תנן התם, איש הר הבית היה מחזור על כל משמר ומשמר ואבוקות דולקות לפניו, וכל משמר שאינו עומד ואומר לו 'איש הר הבית שלום עליך', ניכר שהוא ישן, חובטו במקלו. ורשות הייתה לו לשרוף את כסותו. והם אומרים 'מה קול בעזרה?', קול בן לוי לוקה ובגדיו נשרפים שישן לו על משמרתו. אמר רבי אליעזר בן יעקב, פעם אחת מצאו את אחי אמי ישן ושרפו את כסותו'. וצריכים אנו להבין, מדוע הכהנים והלויים היו צריכים לשמור בבית המקדש, ומה התועלת בשמירה זו, וכי הקב"ה

זקוק לשמירה זו, הרי "אם ה' לא ישמר עיר שְׁוֹא שְׁקֵד שׁוֹמֵר" (תהלים קכו), וא"כ בבית ה' שניסים גלויים היו בו תדיר בכל שעה, ולא אירע בו נזק לאדם (עי' אבות ה, ה), ק"ו שלא היה צורך לשומרו. נראה לבאר, שבאמת לא צריך שישמרו את בית ה' ומקום משכנו מפני פגעים ומזיקים, אלא סוד טעם תקנת השמירה בלילות, הייתה לשמר את רגשי הקדושה ולגרום להמשכיות ודבקות בעבודת הקודש, וזאת ע"י השמירה בלילות שהיתה גורמת לציפיה ולתשוקה לעבודת היום שלמחרת. ומשום כך הקפידו מאוד על השומרים שלא יתשלו במלאכתם, ומי שהתירשלו היו קונסים אותו, שהרי עיקר מטרת השמירה כדי שיהיו בבחינת "וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בְּה' אֱלֹהֵיכֶם" (דברים ד, ד), ומי שנרדם - הפריד בין הדבקים, וכביכול הראה שאינו כ"כ ממתין ומצפה לעבודת ה' שתתחדש, ועל כן הענישוהו ופרסמו את הדבר, וקול היה יוצא שבו לוי לוקה על שנתרפה על משמרת הקודש.

הדבקות בה' היא היסוד שעליו עומד האדם, ועל ידה ישמר מכל חטא ועוון, וזה מה שאמר דוד המלך (תהלים טו) "שְׁוִיֹתִי ה' לְגִדִי תִמְיֵד כִּי מִיְמִינִי בַל אֲמוּט", ועל ידי שיהא ה' לנגד עיני האדם תמיד בכל עת ובכל שעה, נמצא דבק בה' ויזכור מצוותיו, וזה כלל גדול במעלות הצדיקים שהולכים לפני ה'. וכתב האבן עזרא (שם), וכאשר האדם מדבק עצמו בהש"ת ובמידותיו מביא על עצמו ברכה וחיים, וכמו שכתוב (דברים ד, ד) "וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בְּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כְּלֶכֶם הַיּוֹם", ומי שנדבק בה' יתברך בחשק רב וברשפי שלהבת אהבה, מובטח לו שיזכה לחיים האמיתיים וינצל מחטא ועוון.

## דברי הימים



פורים  
קסטיליה - ספרד  
כ"א באדר ד'תצ"ט

'פורים שני' המוקדם ביותר מהידועים לנו, שנקבע לאחר פורים

המקורי.

יהודי ספרד חיו בשלוה על מי מנוחות, שני יהודים חשובים כיהנו אז בחצר המלוכה, והם דון יוסף בן אפרים הלוי בנבנישתי יהודי עשיר ומיוחס, שהיה חכם ונבון והפך ליועצו ויד ימינו של המלך אלפונסו. וכן רופאו האישי והמסור של המלך דון שמואל אבן וואקאר. הצלחתם של היהודים עוררה את קנאתו של השר הצורך גונזאלו מארטינו שהסית את המלך אלפונסו בחלקת לשונו תוך שהוא מנצל את חולשת המלך לאחר שהפסיד במלחמתו נגד המורדים, ושכנעו להחרים את רכושם של היהודים ובפרט של שני השרים החשובים בממלכה דון יוסף ודון שמואל, שעל פי דעתו עשו את הונם שלא ביזר. בשנת ד'תצ"ט הדת ניתנה והיהודים בקסטיליה נבוכו. היהודים העשירים בספרד הואשמו בהאשמות חמורות והם נתפסו ונכלאו, בינהם השר דון יוסף שכפר בהאשמות ועונה עד מוות. ודון שמואל שדחה בבזו הצעה להתנצר כדי לכפר 'עוונות', ומת על קידוש ה'. אף שאר יהודי העיר סבלו סבל רב מידו של השר הצורך שביקש לגרשם מהארץ. המלכה שהבחינה במעשיו של השר גונזאלו מארטינו, שכנעה את המלך כי השר הצורך חותר תחתיו ולמעשה מתכוון לטובת עצמו. לא ארכו הימים ואכן נוכח המלך שהשר מתכוון לטובת עצמו והוא צייה לתלות את הצורך. ולעם ישראל הייתה תשועה. לזכר הנס כתבו את 'מגילת קסטיליה' הפותחת במילים "ויהי בימי המלך אלפונסו". יום ההצלה נחוג כפורים שני בקסטיליה.

## השיעור השבועי

מהאדמו"ר רבי יאשיהו פינטו שליט"א

יתקיים בימי חמישי בשעה 21:00 בהיכל ישיבת שובה ישראל רח' שבט בנימין 34 רובע י"ב אשדוד

ניתן לקבל את העלון במייל מידי שבוע ואת דבר התורה היומי מהאדמו"ר רבי יאשיהו פינטו שליט"א להרשמה במייל: info@shoovaisrael.com

ניתן להקדיש את העלון לברכה, לישועה או לעילוי נשמות, לפרטים 08-8679897

ר"ת	יציאת השבת	כניסת השבת	ירושלים
18:54	18:14	17:01	ירושלים
18:51	18:15	17:17	ת"א אשדוד
18:49	18:14	17:06	חיפה
18:51	18:15	17:16	ב"ש



# מתורתן של אבות

## מַחְנֵי נַא מִסְפָּרָךְ

"ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת" (לכ, לב)  
 מבאר הגאון המוסמך רבי אישיו פינטו זצוק"ל בספרו 'כסף מזוקק' (דרוש לשבת בנתיים), על פי המובא בגמרא (ר"ה טז), שלשה ספרים נפתחים בר"ה, של צדיקים רשעים ובינוניים. וקשה, שהרי לבסוף אם הבינוניים יזכו, הרי יכתבו בספר הצדיקים. ואם לא יזכו, הרי יכתבו בספר הרשעים. וא"כ הלא די שיפתחו שני ספרים בלבד? ונראה לבאר, שמעת בריאת העולם קצב הקב"ה לכל אדם ואדם את שנותיו, וכתבם ב'ספר תולדות אדם'. ובראש השנה ביום המשפט, צדיקים גמורים נחתמים לאלתר לחיים ונותרים בקצבת שנותיהם זו הכתובה בספר תולדות אדם. ורשעים גמורים נחתמים לאלתר למיתה, ופוחתים להם מקצבת שנותיהם, ונמחה שמו מספר תולדות אדם. ובינוניים שתלויים עד יום הכיפורים, אם זכו נחתמים לחיים ומשלימים להם קצבת ימיהם, ואם לא זכו פוחתים להם ממידת ימיהם שנקצבה. ואף על פי שהבינוניים נכתבו למיתה, לא נמחקו עדיין מספר תולדות אדם, כיון שאם יחזרו בתשובה קורעים להם גזר דינם, ועליהם אחז"ל (ר"ה טז) **אדם נידון בכל יום**. ולכן, הבינוניים נכתבים בספר בפני עצמו, כיון **שדינם תלוי ועומד**, שרשעים אין תקנה ולבינוניים יש תקנה. נמצינו למדים שכשהרשע נכתב למיתה מוחים מספר תולדות אדם את מדת ימיו הקצובות שם, וכיון שנמחה מאותו ספר, מיד הוא נכתב בספר הרשעים למיתה. זה מה שאמר משה רבנו "מַחְנֵי נַא" - מחני מספר תולדות אדם, שבו יש לי קצבה למדת ימי ק"כ שנה.

# איש ואשה

## שיזכו



## מִרְאֵת הַצְּבָאָת

"ועשית פיור נחשת וכנו נחשת" (ל, יח) הציווי האחרון של כלי המשכן היה על עשיית הכיור וכנו, המיועד לקידוש ידיהם ורגליהם של הכהנים בתחילת עבודתם. מה היה מקור הנחושת שנעשה בה הכיור? נאמר "ויעש את הפיור נחשת ואת כנו נחשת מִרְאֵת הַצְּבָאָת" (לח, ח), ופירש"י, שהתנדבו נשות ישראל הכשרות להביא לנדבת המשכן את המראות העשויות מנחושת שהיו בידן, שהיו ראוות בהן כשהן מתקשטות לקראת בעליהם ששבו יגיעים מעבודת הפרך. ואף על פי שמואס משה רבנו במראות, אמר לו הקב"ה 'קבל, כי אלו חביבין עלי מן הכל, שעל ידיהם העמידו הנשים צבאות רבות המצרים'.

אמרו חז"ל (ב"ק ב): 'אחת מתקנות עזרא הסופר שיהיו רוכלין מחזרים בעיירות, משום תכשיטי נשים כדי שלא יתגנו על בעליהם'. ודבר נפלא הוא, שעזרא הסופר ובית דינו שכלל ישראל היה נתון באחריותם, ודאגו להמשך קיום הרוחניות בעם ישראל, ביערו את הערב רב מישראל, הורו על סדר התפילות והברכות, ועם כל זה לא שכחו להורות על דבר לכאורה פעוט - שיהיו תכשיטי הנשים מצויים בכל עיירות ישראל, וכל כך למה? שלא יתגנו הנשים על בעליהן - להרבות שלום בין איש לאשתו!

על בני הזוג למנוע את המפריעים לקשר שביניהם ולעשות ככל יכולתם שלא יתגנו האחד בעיני השני. ובפרט האשה שחביבה וכבודה עומדים על דברים אלו. ואכן, רואים אנו שחכמנו הקדישו פרק נכבד בזה, כפי שמצינו גם בספרו של ה'בן איש חי' 'חקי הנשים' שכותב בין היתר כי 'שבח האשה ופארה, בעיני הסדר והנקיון לפני בעלה...!'

אמנם, אדם מרגיש נח בפני בני ביתו הקרובים אליו ואינו דואג כל כך על מראהו. אך זהו טבעו של עולם שאדם מושפע ממראה עיניו, ובראותו שכן הזוג מזלזל בעצמו ואינו דואג על מראהו. נעשה הוא מזלזל גם בעיניו... אולם, אם ישכילו בני הזוג לשמור בבית על הופעה נאה ומכובדת ועל מראה נעים ונקי, יביא הדבר לתוספת כבוד בין בני הזוג, לשלום ולרעות.

ידוע על הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל, שלפני שהיה נכנס לביתו, היה מייטיב את מראהו ומסדר את כובעו ואת זקנו, כעומד להפגש עם אדם נכבד. פעם נלווה אליו תלמידו, וכשראה שרבו מסתדר ומייטיב את מראהו, סבר שודאי ממתנינים לרבו בביתו אנשים חשובים. הציע התלמיד לבוא בפעם אחרת לסיים את העניין בו עסקו. הבין רבי שלמה זלמן את טעותו ואמר לו: 'כשנכנסים הביתה, נכנסים כדי לקבל את פני השכינה. ודאי אם כן שעלי להיטיב את בגדי...'

# מִרְמָאוֹת

## וַיֹּאמְרוּ אֵלֶּה אֱלֹהֶיךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הֶעֱלֹךְ מֵאֶרֶץ

מִצְרָיִם (לכ, ד)

כיצד יכלו בני ישראל לומר על עגל הזהב שהוא זה אשר העלה אותם ממצרים, הלא בעיניהם ראו את יד ה' הגדולה, ובמצרים ועל הים האמינו בה' ובמושה עבדו, ואיך תתיכן אמירה זו לזמול המציאות אותה ראו בעיניהם כמה חודשים קודם?! מבאר בעל 'נחמד ונעים', על פי המובא בחז"ל, שמושה רבנו התעסק בארונו של יוסף כדי להעלות את עצמותיו, ובכדי להעלות את ארונו מהגילוס כעון שהמצרים הטילוהו לשם, כתב משה רבנו שם קדוש בצירוף המילים 'עלה שור', והשליכו המימה וכך צף ארונו של יוסף. ואת אותו הטס נטל מיכה וזרקו לתוך האש, וכך יצא העגל. וכיון שבני ישראל לא היו יכולים לצאת ממצרים ללא ארונו של יוסף, כיון שכך נשבעו, נמצא שגם בכח הטס יכלו לעלות ולצאת ממצרים. לכן התכוונו כשאמרו "אֵלֶּה אֱלֹהֶיךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הֶעֱלֹךְ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם".

חג לה' מִחֵר (לכ, ה)

מקשה האר"י הקדוש, כיצד יכל היה אהרון הכהן לומר ש"חג לה' מִחֵר", אמנם הייתה זו שעה של פיקוח נפש, עד כדי כך שהרגו את חור, ומשום כך נאלץ אהרון לסייע לעם בעשיית העגל. אך לקרוא ליום זה חג, הייתכן?! אלא, נצנצה רוח הקודש באהרון הכהן, שעתידים הלוחות להישרב ביום המחרת, יום י"ז בתמוז, וכיון שלעתידי לבוא כל הצמות עתידים להתהפך לימי חג ושמוחה, לכן אמר חג לה' "מִחֵר" - היינו לעתיד לבוא, יום זה עתיד להיות חג, אבל כעת הוא יום של צער ואבל.

## וַיִּפֶן וַיֵּרֶד מֹשֶׁה מִן הָהָר (לכ, טז)

מקשה רבי אברהם סבע זצ"ל בספר 'צרוך המור', מהי תוספת המילה "וַיִּפֶן", הלא די היה לכתוב "וַיֵּרֶד מֹשֶׁה מִן הָהָר"? אלא, משה רבנו כל כך התבייש ממעשיהם של בני ישראל, על שסרו מן הדרך ועשו עגל מסכה, על כן מרוב בושה היו פניו כבושות בקרקע, ומשום כך היה זקוק להביט אנה ואנה כדי שיוכל לראות את הדרך שירד מן ההר, כיון שלא הביט נכחו מרוב בושה.

## מַחְצִית הַשְּׁקָל תְּרוּמָה לַה' (ל, י)

אומר היה בעל 'כתב סופר' זצ"ל, ציוותה התורה את בני ישראל שייתנו מחצית השקל בדווקא ולא שקל שלם, ללמדנו, שלעולם לא יחדל אדם מנתינת הצדקה, וכל כמה שנתן, עדיין לא נתן אלא מחצית, ותמיד יצטרך להשלים את מחצית נתינתו, וחוזר חלילה.

## וַיִּשְׁמַע יְהוָה אֶת קוֹל הָעָם בְּרֵעָה (לכ, יא)

בתרגום יונתן בן עוזאל כתוב 'כד מיבבין בחדווא קמי עגלא'. הקשה המשגיח ממיר רבי יוחם ליבוויץ זצוק"ל, כיצד ניתן ליבב בחדווא, שהרי במקום יבבה אין חדווה, ובמקום חדווה אין יבבה? אלא, אדם ששנה ופירש, שכבר טעם את צוף טעם התורה והמצוות, גם בשעה שפרק הוא עול ועסוק בעבירה, לא יהיה לו טעם וחשק שלם בעבירה, ומצפנו יסיר אותו ויטריד את מנוחתו. לכן, גם כשנפלו בני ישראל בחטא העגל, ורקדו וחוללו לפני העגל, חדוותם הייתה מסוכה ביבבה, ושמתחם בעבירה לא הייתה שלמה.



## אמירת פרשת פיטום הקטורת

"וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה קַח לָךְ סָמִים... וְעֲשִׂיתָ אֹתָהּ קֶטֶרֶת" (ל-ד-ה) מעלה גדולה הייתה לקטורת שכל מי שהיה מריח בריח הקטורת בעת הקטרתה על גבי המזבח, היה מתעורר לבו לתשובה שלמה ונטהר מכל הרעור רע ומטומאת היצר הרע.

**אמירת פרשת פיטום הקטורת בכל יום**, היא סגולה כללית ומועילה לכל מיני עניינים, והיא שמירה מעולה לאדם להנצל מכל מיני פגעים מרעין בישין. וכן כתוב **בזהר הקדוש** (פ' ויקהל ר"ח), דבר זה גזרה עומדת לפני הקב"ה, שכל מי שמתכבד וקורא בכל יום מעשה הקטרת, ינצל מכל הדברים הרעים והכשפים שבעולם, ומכל פגעים רעים ומהרהור רע, ודמיון רע, ומות, ולא ינוק כל יום ההוא, כי אין סטרא אחרא יכולה לשלוט עליו, וצריך שיכון בו. ועוד כתב מהר"ח בשם האר"י ז"ל **ב'שער הכוונות'** (הדוש לתפילת שחרית) **'ביותר מועילה סגולתה לעצירת מגיפה כפי שהועילה לעצירת המגפה בעדת קרה, שנעצרה המגפה ע"י הקטורת שהקטיר אהרון'**.

עוד ידוע שאמירת פרשת פיטום הקטורת מביאה את האדם לידי עשירות. וכתב ה'כלבו' (סי מא) ז"ל **'פיטום הקטורת היה מעשיר כל המתעסקין בו, ואפשר שהזכרתו גם כן היא תעשיר'**. אף הצדיק הרב חיים פלאג' זיע"א, כתב בספרו **'כף החיים'** "כתוב פרשת הקטורת על הקלף או גויל בכתב אשורית כספר תורה, ויקרא בו, ויעשה לו סגולה, דהקטורת מעשיר, ומובטח לו דלא יופסק פרנסתו, ותמיד יהיה לו פרנסה טובה וכלכלה ברווח ולא בצמצום".

ויש להזהר ביותר לומר את פרשת פיטום הקטורת בנחת ובכוונת הלב, ומבלי שיחסיר שום תיבה כלל. בסידור **'ישועות ישראל'** לבעל **'מסגרת השלחן'** כתוב לפני סדר הקטורת **'זהו מאד לומר פרשת הקטורת ופיטום הקטורת בכוונה ובדקדוק התיבות'**. גם מי שצריך לתשועת איזה דבר, ישאל בקשתו בלשון הקודש... וכשיאמר הכל בכוונה ובדקדוק התיבות, יהיה עת רצון שימלא השי"ת כל בקשתנו לטובה".

מאחר ומועלתה של קריאת פרשת הקטורת וסגולתה כל כך עצומה ומועילה, יכול האדם לבוא לקרוא את פרשת הקטורת רק לשם הסגולה, על כך הזהיר בעל **הפלא יועץ** בספרו **'חסד לאלפים'** (סי קלב) לאחר שהביא את דברי הזהר הקדוש בגודל סגולתה של אמירת פרשת הקטורת, וכך כתב **'ואתה בן אדם פיקח לכונן באמירת פיטום הקטורת לא להנאתך, כי אם לעשות נחת רוח ליוצרך, כי מתוקף תועלתו נודע שיש נחת רוח גדול לה' יתברך, אשרי ילוד אשה שזוכה לעשות נחת רוח ליוצרו מלך רם ונישא'**.

## פניני דברי יאשיהו

### נדבות בצדיקים

"וְדָבַר ה' אֶל מֹשֶׁה פְּנִים אֶל פְּנִים פֶּאֶשֶׁר יְדַבֵּר אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וְשָׁב אֶל הַמַּחֲנֶה וּמְשַׁרְתּוֹ יְהוֹשֵׁעַ בֶּן נֹון נֶעַר לֹא יָמִישׁ מִתּוֹךְ הָאֶהָל" (לג, ב). יש להבין, מהו השבח שנאמר על יהושע בזה שהיה **'נער לא ימיש מתוך האהל'**, והרי אין זה לא שבח על גדלותו ועמלו בתורה, או על חכמתו המרובה, אלא רק על שלא מש מאוהל רבו. ומהי הרבותא בזה, עד כדי כך שהתורה ראתה מקום לחבר את שבחו של יהושע יחד עם שבחו של משה רבנו שדבר **'פנים אל פנים'** עם ה'?

אלא, דרשו חז"ל על הפסוק (דברים יא, כב) **'לְאֶהָבָה אֶת ה' אֱלֹהֶיכֶם לְלֶכֶת בְּכָל דְרָכָיו וּלְדַבְּקָה בּוֹ'**, וכי אפשר לומר כן, והלא **'אש אכלה הוא'!** אלא, הדבק בתלמידי חכמים, ומעלה אני עליך כאילו נדבק בו, והנדבק ללומדי תורה שהם מרכבה לשכינה, כאילו נדבק בהשם יתברך. לכן, בהזכרת שבחו של משה רבנו שזכה לדבר עם ה' פנים בפנים, ראתה התורה גם להזכיר את שבחו ומעלתו של משרתו יהושע, שהיה דבוק לרבו גם כן בתכלית הדבקות. וכשם שמשנה רבנו היה מדבר **'פנים אל פנים'** למול השכינה, כך יהושע היה מדבר פנים אל פנים לרבו משה, ומעלה הכתוב **על יהושע כאילו דבר עם השכינה**. שהרי אמרו חז"ל (ב"ב ע"ה), **פני משה כפני חמה ופני יהושע כפני לבנה**, והיינו, כשם שהלבנה אין לה אור עצמי משלה, שהיא גוף חשוך ואפל, אלא שהיא מקבלת את אורה מהחמה, ונמצא שאורה של הלבנה הוא אור החמה בזעיר אנפין. כך גם חכמת ומעלת יהושע, הם בבחינת חכמת ואור פני משה, שקרנו פניו מאור השכינה. ומשום כך דווקא יהושע היה המתאים והמוכשר ביותר להמשיך את הנהגת משה רבנו, ולא שאר החכמים והנביאים שהיו בעם ישראל, מחמת היותו **'נער לא ימיש מתוך האהל'**.



## לאורם נלך

## הרב המוסמך רבנו יאשיהו פינטו זיע"א - הרי"ף ד'עין יעקב' - כ"א אדר הת"ח

וכך ניצל הצדיק יחד עם שאר נוסעי הסירה, ושם שמים התקדש ברבים. בגודל קדושתו ופרישותו עלה בידי רבי יאשיהו להעביר גילולים מן הארץ, מסופר על יהודי עני בעיר קושטאנדינא, שהעשיר בפתאומיות מבלי שאיש ידע כיצד. באחד הימים הגיע הצדיק רבי יאשיהו פינטו אל העיר. והוזמן לבית המדרש שבבית העני שהעשיר, דחק הצדיק בעשיר לגלות את האמת אודות התעשרותו. והלה הוכרח לגלות לצדיק כי צלם שמצא בין פרטי הרכילות שסחר בהם, מדבר אליו ומביא לעושרו. כששמע רבי יאשיהו את השתלשלות הדברים, נחרד והסביר לרוכל את גודל החטא של עבודה זרה, משהבין הרוכל את טעותו החל בוכה והתחרט מעומק ליבו על מעשיו. ציוה הצדיק להביא לידיו פטיש כבד, והחל לחבוט על הפסל, עד שהשחית את צורתו לגמרי. ולעשיר הורה לאבד את כל רכושו שבא לו באיסור. העשיר שהיה תחת הרושם העז של דברי הצדיק, והגילוי הנורא על העושר שהתעשר מעבודה זרה, העלה אש בכל נכסיו, וחזר לימי עוניו. אנשי העיר ששמעו את המעשה, וראו את עמידתו בנסיון, דאגו לכל מחסורו.

בכ"א אדר בשנת הת"ח (1648) וסימנה **'בזא"ת'** יבא אהרון אל הקודש', נקרא רבי יאשיהו לבית עולמו והוא בן פ"ג שנים. על פי צוואתו קברוהו סמוך לקבר מחותנו מהר"ח זיע"א.

**רבי יאשיהו פינטו זיע"א** נולד בשנת השכ"ה (1565), לאביו הצדיק רבי יוסף פינטו. בשנת השע"ז (1617) בהיותו בארץ הקודש סמך **רבי יעקב אבולעפיה** את רבי יאשיהו פינטו בחיר תלמידיו, יחד עם בנו רבי חיים אבולעפיה, והם היו המוסמכים האחרונים. בשנת הש"פ (1620) שלוש שנים לאחר שהוסמך, התמנה רבי יאשיהו לרבה של דמשק במקום **רבי חיים ויטאל** דודו - מחותנו, שנפטר באותה שנה.

רבי יאשיהו שילב את המילה **'כסף'** ברוב שמות ספריו. כפי שכתב בהקדמתו לספרו **'כסף צרוף'** על משלו: **'...ועל דבר הכסף אשר נכספה וגם כלתה נפשי, לעבוד את ה' אלקי קדשי...'** ספרו המפורסם ביותר הוא **'מאור עיניים'** פירוש על אגדות הש"ס שבעין יעקב. בשנת ה'שפ"ח (1628) נסע הצדיק לונציה לצורך הדפסת ספרו **'כסף מזוקק'**, באחד מימי שהותו שם, נסע לבית הקברות ומשם המשיך לבית הדפוס. בעת שעשה את דרכו באחת מתעלות העיר, התנגשה הסירה עם סירה אחרת והתבקעה, ומיד החלה לשקוע במים, נוסעי הסירה החלו לזעוק לעזרה. כשחש רבי יאשיהו שהמים מגיעים לצווארו, זעק בתפילה לבורא עולם שיצילהו מרדת שחת וביקש זאת למען התורה הקדושה שהיה בדרכו להפיץ. מיד החלו המים שבתעלה לרדת

## מאמר החכם

### לחשב מחשבת לעשות (כ"א ד)

לא די רק **'לחשב מחשבת'**, צריך גם **'לעשות'** - להוציא את המחשבות הטובות מן הכח אל הפועל. וכשעושים בפועל מעשה טוב, הקב"ה מצרף את המחשבה הטובה יחד למעשה.



## וּפְנֵי לֹא יֵרָא

בעקבות חילוקי דעות שנתגלעו בין השותפים פנו לבית דינו של החתם סופר בבקשה שיכריע ביניהם, ובכך הובילו לפתחו של הצדיק סכנה של ממש... אחד מבעלי הדין שערער על הפסיקה הלך מסר את פסק הדין שהוכרע בבית דינו של החתם סופר, לא פחות מאשר לערכאות של בית המשפט הממלכתי הצבאי, לאות ולראיה כי בעלי הדין האחרים שעסקו עימו פגעו בביטחונה וסיכנו את שלומה של הממלכה. כשעייננו שופט הצבא הראשי בפסק הדין, גילה את שמו של רב היהודים - החתם סופר, מתנוסס עליו. התמלא השופט כעס רב על הרב היהודי שידע על עסקאות הנשק הבלתי חוקיות ולא דאג ליידיע את השלטונות בכך, וממחשבה למעשה החליט להעמיד את הצדיק לדין כמרגל. פחד נורא נפל על יהודי הקהילה על כי מורם ורבים הגדול נקלע לסכנת נפשות. הללו ידעו כי בשעת מלחמה יחמירו בדינו של 'מרגל' ולא יקפידו לחקור ולברר על אמיתות העובדות. נמנו ונגמרו לאסוף סכום כסף, כדי לתסות פי המקטרגים, ואכן בתוך זמן קצר עלה בידם לגייס יותר מעשרת אלפים זהובים.

ביום המשפט, הגיע החתם סופר לבית המשפט הצבאי, וכל הנוכחים באולם נחרדו לראות שכל השופטים היושבים אוזנים בידיהם חרות שלופות. וראה זה פלא, השופט הראשי שהתבונן בהדרת פניו של החתם סופר נער ממקומו והחל להשמיע דברי הרגעה בנסיון להפיס דעתו של החתם סופר 'אל לך רבי יהודי לירא מן החרבות השלופות' - פנה אליו בכבוד - 'כך הוא מנהגם של שופטי הצבא בכל משפט שבו דנים!'. אחר כך ציוה השופט לחבריו להשיב את החרבות לנדון.

המשפט עצמו נמשך זמן קצר בלבד. החתם סופר השמיע את גרסתו ודחה את כל טענות השופטים. במהלך המשפט, קרא ראש השופטים לחתם סופר וציווה לצאת לחדר צדדי. כאשר היו שניהם לבדם, פנים אל פנים, פנה אליו השופט ואמר: 'אינך מכירני, אך אני זוכר אותך היטב. אני הייתי אותו חייל אשר לפני שלושים שנה התוודענו איש אל רעהו בבית הנגיד היהודי בימינו, וכיון שהכרתי אותך אז כאדם ישר ונאצל, אדאג שלא יאונה לך כל רע במשפט זה ותצא נקי בדיןך'. הבטיח, וכך הוזה...

על סיפור זה פירש החתם סופר את הפסוק "וְרֵאִיתָ אֶת אֲחֵרֶי וּפְנֵי לֹא יֵרָאוּ" (ו) כי פעמים הרבה אנו רואים דברים וסיבות שונות הנעשים בארץ באין מבין על מה ולמה הקב"ה עשה כן ולאיהו צורך ותכלית. אבל כעבור ימים רבים אנו רואים ומבינים למפרע שלא לחינם עשה ה' ככה. והיינו "וְרֵאִיתָ אֶת אֲחֵרֶי" - לאחר שנעשה תכלית הדבר, אז תבין ותראה למפרע לאיהו כוונה היו הסיבות והעניינים הקודמים. אבל "וּפְנֵי" - מה שלפני, מה שעתידי לבוא קודם עשיית הדבר והתכלית, "לֹא יֵרָאוּ" - ולא יבנו.

נער צעיר היה הגאון רבי משה סופר - החתם סופר וצוק"ל כשעזב את עיר מולדתו פרנקפורט שבגרמניה, ונדד עד לעיר מינץ כדי לגלות למקום תורה. נבון היה הנער משה בהגיעו לבית המדרש שבמינץ, אף אחד לא הכירו ולא הזמינו לסעוד אצלו בביתו כנהוג באותם ימים. אך עד מהרה התעשת הנער הצעיר משה, והחל שוקע בעולמה של תורה. יכולת התמדתו העצומה של הנער הצעיר, כמו גם ידיעותו הרחבות ועומק הבנתו עוררו את תשומת ליבם של היושבים בבית המדרש. ולא ארכו הימים וכבר נישא שמו לתהילה בפי כל תושבי העיר. אחד מנגידי העיר ראה לעצמו זכות לדאוג לכלכלתו של הנער הצדיק ולספק לו את כל מחסורו.

הימים היו ימי מלחמה, צבא צרפת פשט על עיירות הגבול הגרמני והגיע גם לעיר מינץ. ראשי הצבא הצרפתי זימנו אליהם את כל נגידי העיר ואילצו אותם לארח בביתם את החיילים הצרפתים ולדאוג לכלכלתם. אף בביתו של הנגיד שדאג לנער משה, התארחו מספר חיילים. אחד החיילים הבחין בנער משה הסועד בבית בו התארח, הוא התרשם מתבונתו החדה של הצעיר והחל לקשור עימו קשרי שיחה, למורת רוחו של הנער שחפץ להקדיש את זמנו ללימוד התורה. עד מהרה גילה החייל כי הנער גדוש בחכמה ובידיעות רבות וביקש לקבוע עימו זמן בכל יום, כדי שיוכל הנער ללמדו בנושאי לימוד שונים שעניינו אותו. בתמורה הבטיח החייל שהוא ידאג לכבס את בגדיו של הנער ולארגן את חפציו. הסכים הנער משה בלב כבד, חשש לסרב לבקשתו של חייל מצבא הכיבוש וקבע עימו זמן קבוע ללימוד. הערכתו של החייל לנער הצעיר גברה מיום ליום, לימודו עימו היה כה פורה ומעניין והוא התרשם ממיידותיו הטובות ומיושרו. באחד מן הימים קיבלו חיילי הצבא הצרפתי פקודה לעוזב את העיר. החיילים נטשו את בתי מארחיהם בחופזה מותירים אחרים בוקה ומבולקה. למרות זאת, נשמו יהודי העיר לרווחה ובפרט הנער הצעיר משה שהשתחרר מעולו של החייל הצרפתי.

שנים עברו, הנער הצעיר רבי משה סופר גדל ונעשה לגדול בישראל, שמו החל להתפרסם בכל קהילות ישראל, והוא עבר מרבות לרבות עד שגילגלה ההשגחה והוא הגיע לעיר פרשבורג שבהונגריה, שם הנהיג את קהילתו ביד רמה והיא הפכה בזכותו לתל תלפיות. שלושים שנה חלפו מאז הכיבוש הצרפתי בעיר מינץ שבגרמניה, וכעת בהונגריה הרחוקה ניכרו שוב אותות מלחמה. סכסוך קשה התגלע בממלכה האוסטרו-הונגרית, והוביל למלחמה עקובה מדם. יהודים מקומיים שראו במלחמה הזדמנות להעשיר, עסקו ברכישת נשק בלתי חוקי.



## הַחֲלִבָּה

כאמצעי המתה בין העתיקה. אחד מבין הצמחים במשפחת הסוככים, שלפי חלק מהדעות הוא ה"חֲלִבָּה" - הוא 'כלך החלתית'. צמח זה מגיע לגובה של 2 מטר, ולו עלים צרים וארוכים באורך של 30 ס"מ. הפרחים הקטנים יוצרים סככות גדולות ומורכבות והם בעלי גוון צהוב ירקרק, גבעולי הצמח חלולים, ובקליפתם מסתעפים עורקים המכילים שרף חלבי. פירות צמח זה דקים ושטוחים וצבעם חום אדמדם, פירות אלו מפיקים אף הם נוזל חלבי. השורש של החלתית בשרני ואף מתוכו נוטף שרף הדומה לשרף הגבעולים.

צבע השרף החלבי היוצא מהחלתית הוא לבן אפרפר, וכאשר הוא בא במגע עם האוויר הוא מתייבש ומקבל צבע ענבר כהה. השרף היבש מוצק ומיועד לכתושה. בשרף זה משתמשים אף כתבלין וכצמח מרפא המוכר בשם אספטידטה. הריח של שרף החלתית אינו נעים כלל, והוא כה חזק ודומיננטי עד כדי כך שיש לשמור אותו במיכלים אטומים, אחרת ריחו נודף ומשפיע על המוצרים הנמצאים בקרבתו. די להשתמש בתבלין זה בקמצוץ קטן כדי שהתבשיל יושפע מטעמו. שימוש מופרז בתבלין זה עשוי להיות מסוכן עקב רעלן המצוי בו.

ב'דרשות הר"י' (דרוש א) מצינו שאף שה'חֲלִבָּה' מצד עצמה הינה בלתי נאותה שריחה רע, מכל מקום יש בה כח לעורר ולהוציא איכויות הסמים האחרים ולעורר את ריחם הטוב.

"וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה קַח לָךְ סָמִים נְטֹף וַשְׁחֵלֶת וְחֲלִבָּה" (ל,ד), ריחה המבושם של הקטורת השפיע על כל ירושלים וסביבותיה ואף שנים רבות לאחר חורבן בית המקדש עדיין ניתן היה להריח את ריח הקטורת המיוחד. באופן מפליא ומעניין צורף אל סממני הקטורת שריחם טוב, גם סממן בעל ריח לא נעים והוא ה"חֲלִבָּה". פירש"י "חֲלִבָּה" - בושם שריחו רע וקורין לו גלבנא, ומנאה הכתוב בין סמני הקטורת, ללמדנו, שלא יקל בעינינו לצרף עמנו באגודת תעניותינו ותפילותינו את פושעי ישראל שיהיו נמנין עמנו.

גם כיום מוכר צמח ה'גלבנא' ומזוהה כחלבנה, המוכר גם בשם 'כלך החלבנה'. צמח זה הוא ממשפחת הסוככים המונה 3000 מינים, הנקראים כך על פי מבנה הפריחה המיוחדת שלהם, המורכבת מפרחים קטנים מאד מרוכזים בתפרחת דמויית סוכך עגול כמטריה. בחלק מהמינים מעוטרת התפרחת בעלי כותרת גדולים יותר באותו גוון ומשוויים לפרח מראה מלכותי. צמחים רבים ממשפחת הסוככים מתאפיינים בניחוחות מגוונים, חלקם מוכרים ומשמשים כצמחי תבלין ואף כצמחי מרפא. מתוכם מוכרים לנו פטרוזילה, כוסברה, קימל ועוד. מינים רבים ממשפחת הסוככים מכילים שרפים ושמנים הנמצאים בחלקי הצמח השונים, חלק מצמחים אלו רעילים במיוחד כמו 'דוש עקוד' שממנו מפיקים את הרעל הידוע 'קוניאין' ששימש